

Öğrencilerin Sportif Rekreatif Aktivitelere Düzenli Katılımlarına Yönelik İlgilerinin Değerlendirilmesi (Kocaeli Üniversitesi Örneği)*

Aydın TURHAN^{†1}, Hakan AKDENİZ², Betül BAYAZIT³

¹ Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, ORCID ID: 0000-0002-3076-5536

² Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ORCID ID: 0000-0001-8171-1821

³ Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ORCID ID: 0000-0003-3547-2035

Öz

İnsan hayatında teknolojinin gelişmesiyle hızla artan hareketsizlik, kişilerin yaşam kalitesini önemli derecede etkilemektedir. Günümüzde yaşam kalitesini arttırmaya yönelik uygulanan sportif rekreatif aktivitelerin önemi gittikçe artmaktadır. Öğrencilerin sportif rekreatif aktivitelere düzenli katılımlarına yönelik ilgilerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan çalışma bu bağlamda hazırlanmıştır. Araştırma grubunu, Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ile Eğitim Fakültesi'nde okuyan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 184'ü (%63.3) kadın ve 116'sı (%38.7) erkek olmak üzere toplam 300 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Ergül'ün (2008) "Üniversite Gençliğinin Sportif Rekreasyon Etkinliklerine Yönelik İlgileri ve Katılma Düzeylerinin Belirlenmesi" adlı çalışmasında kullandığı 38 soruluk anket formu uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen verilerin frekans ve yüzde değerlerine ilişkin dağılımları SPSS 20.0 paket programında değerlendirilerek tablolar haline getirilmiştir. Araştırmaya katılan 300 öğrenciden 226'sı (%88.7) çocukluk çağında spor yapıp aynı zamanda %45.3'ü beden eğitimi derslerinde sporla ilgili yeterli bilgi aldığını ve spor yapmaya devam ettiklerini belirtmişlerdir. Bu öğrencilerden %56.7'si sağlık için spor merkezlerinde, %22'si eğlence amaçlı olarak, %17.3'ü kulüplerde ve %4.0'ü de okul takımlarında spor yaptıklarını belirtmişlerdir. Spor faaliyetlerine katılım nedenlerinin ise sırasıyla; %12'si sağlıklı bir yaşam, %8.3'ü monotonluktan kurtulmak, %14.3'ü kilo vermek, %10.3'ü sporda başarı kazanmak, %33'ü değişik arkadaş grubu edinmek ve %12'si de ev ortamından kurtulmak için spor etkinliklerine katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında; üniversite öğrencilerinin hem sosyal, hem sportif hem de kültürel gelişimlerine katkı sağlayacak olan sportif rekreatif aktivitelere düzenli katılımlarına yönelik ilginin artırılmasının büyük önem taşıdığı söylenebilir.

Orijinal Makale

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 25.01.2018

Kabul Tarihi: 23.06.2018

Online Yayın Tarihi: 30.06.2018

DOI: 10.25307/jssr.384047

Anahtar kelimeler:

Serbest zaman,
sportif rekreatif aktivite,
ilgi,
üniversite öğrencisi

* Bu çalışma 10-12 Mayıs 2017 tarihlerinde Kırıkkale'de gerçekleştirilen 10. Spor Bilimleri Öğrenci Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

† Sorumlu Yazar: Aydın TURHAN, E-mail: aydin.turhan90@gmail.com, Tel: +905304028007

Relevant Datas for Regular Participation of Students in Sportive and Recreative Activities (Example of Kocaeli University)

Abstract

The development of technology in human life significantly affects the life-quality of the people and cause rapidly increasing inactivity. That is why the importance of developing the quality of sportive recreative activities today is in main purpose. This study was carried out in order to evaluate the student's regular participation in sportive and recreative activities and events. The research group consists of 300 students: 184 (63.3%) female and 116 (38.7%) male students who completed their studies at Kocaeli University School of Physical Education and Sports and Education Faculty and their participation was voluntary. The survey datas are based on a written questionnaire consists of 38 questions which was studied by Ergün (2008). "The participation rate of university youth in sportive and recreative activities". After by the SPSS 20.0 computer program he evaluated the obtained datas of the former questionnaires and that is how he was able to get the ratio of the frequencies and the percentages. From 300 students who participated in the survey 226 (88.7%) claimed that they did sport during their childhood and 45.3% of them had enough information about sports in their physical education classes and continued playing sport. 56.7% of the student stated that they do some kind of sports in sport centres: 22% took up sport as freetime activity, 17.3% do sport in specific sport clubs and 4% plays in school team. The reasons why they took up sports are different: 12% of the student wanted to have a healthy lifestyle, 8.3% wished a more active life and tried to avoid monotony of everyday life, 14.0% wanted to loose weight, 10.3% looked for the experience of success, 3.3% wished to be the member of new groups and gain new friends and 12% of student stated they decided to participate in sport activities to avoid being antisocial and just imply leave their home. When these results are taken into consideration it can be said the cooperation of the students in terms of increasing the interest of other students is essential and it could lead to the development of the social, sport and cultural life of the university.

Original Article

Article Info

Received: 25.01.2018

Accepted: 23.06.2018

Online Published: 30.06.2018

Keywords:

Leisure time, sportive and recreative activities, involvement, university students.

GİRİŞ

Günümüz toplumlarında insanların büyük sorunlarının başında hareketsiz ve tek düze geçirilen serbest zamanlar gelmektedir. Durum böyleyken kişiler ruhen ve bedenen olumsuz etkilenecek büyük sağlık sorunları ile karşılaşmaktadır. Bireysel gibi görünen sorunlar daha sonraları büyüyüp toplumsal bir sorun haline gelebilecektir. İnsanlar çalışarak daha fazla serbest zamana sahip olma amacı gütmektedir. Elbette, serbest zamanların iyi bir şekilde kullanılması ve serbest zaman değerlendirme etkinlikleri merkez alınan güzel bir yaşam konusu da önem kazanmaktadır.

İlgi, bireyin isteyerek ve kendini mutlu ve huzurlu hissedeceği faaliyetlere yönelebilmesi olarak ifade edilebilir (Kuzgun, 2000). Bireyler, sahip olduğu serbest zamanı açık ya da kapalı alanlarda pasif ya da aktif bir şekilde verimli geçirme isteği içerisinde (Lapa ve Ağyar, 2012). Rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince *recreatio* kelimesinden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde serbest zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu ise, bireylerin ya da toplumsal kümelerin serbest zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler anlamını taşımaktadır (Ozankaya, 1980). Rekreasyonun yeniden yaratma anlamındaki klasik yaklaşımına göre; rekreasyon, kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Kraus, 1985). Bu tanıma göre insan, normal işi dışında ve farklı bir ortam içerisinde serbest zamanını isteyerek katıldığı etkinliklerle değerlendirme suretiyle, bu etkinliklerden kazandığı davranışlarla yenilenmektedir. İnsan hayatında süregelen tek düzelik ve rutin çalışma ortamının oluşturacağı sıkıntı, genellikle rekreatif faaliyetlerle bir değişim, yenileşim ve

ilginçlik meydana getirilerek giderilebilmektedir. İnsanların günümüzde giderek komplikeleşen hayatları için bu bir anlamda zorunluluk olarak görülmektedir (Jenny 1956; Sayiner, 1973). Rekreasyon bir başka deyişle içeriği ve kapsamı bakımından birçok aktiviteyi ve faaliyeti içine almaktadır (Sevil vd., 2012). Serbest zaman etkinlikleri çocuğun yaratıcılığını geliştirme, kendisini ifade etmesini sağlama, yardımlaşma, paylaşma, iş birliği, başladığı işi bitirme konusunda kararlı olma, sorumluluk alma ve aldığı sorumluluğu yerine getirme, problem çözme, olaylar arasında neden- sonuç ilişkisi kurma ve kas becerilerini geliştirme açısından önemlidir (Adem ve Kolayış, 2012). Zamanını iyi yönetebilen bireylerin hem ilgilerini belirlemeleri hem de bu süreci kaliteli bir şekilde değerlendirmeleri kaliteyi arttırmaktadır (Gibson vd., 2012). Yapılan etkinlikten hem ruhsal hem de sosyal yönden keyif almak etkinlikten elde edilen verimi etkilemektedir (Bingöl, 2016). Bireylerin mutlu olmak, tatmin olmak, doyuma ulaşmak için uyguladıkları rekreatif faaliyetler bireylerin yaşantılarının her safhasında önem arz etmektedir (Soyer ve vd., 2017).

Bireyler serbest zamanlarında; dinlenmek, iş stresinden uzaklaşmak, eğlenmek, sosyalleşmek gibi amaçlarla açık veya kapalı alanlarda, aktif veya pasif şekilde, gönüllü olarak çeşitli etkinliklere katılmaktadırlar. İnsanlar sahip olduğu bu zaman dilimini bazen bireysel olarak bazen de grup olarak değerlendirebilirler. Son dönemlerde yapılan pek çok çalışmanın sonuçlarına göre ise bireylerin serbest zamanlarını daha çok pasif etkinliklere katılarak yada hiçbir etkinliğe katılmayarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir (Temir ve Gürbüz, 2012). Bu bağlamda yapılan çalışmada, öğrencilerin sportif rekreatif aktivitelere düzenli katılımlarına yönelik ilgilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden genel ve ilişkisel tarama modeli kullanılarak tasarlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma grubunu, Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ile Eğitim Fakültesi'nde okuyan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 184'ü (%63.3) kadın ve 116'sı (%38.7) erkek olmak üzere toplam 300 öğrenciyi kapsamaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Ergül'ün (2008) "Üniversite Gençliğinin Sportif Rekreasyon Etkinliklerine Yönelik İlgileri ve Katılma Düzeylerinin Belirlenmesi" adlı çalışmasında kullandığı 38 soruluk anket formu ile katılımcıların demografik bilgilerini belirlemeye yönelik 11 sorudan oluşan bilgi formu kullanılmıştır.

İşlem Yolu

Anket uygulanmadan önce yetkili kişilerle görüşülüp kurumdan gerekli izinler alındıktan sonra, araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrencilere araştırmanın içeriği, kapsamı ve amacıyla ilgili bilgiler verilmiştir. Anket, tesadüfi olarak Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi

ve Spor Yüksekokulu'nda ve Eğitim Fakültesi'nde gönüllü olarak anketi cevaplamayı kabul eden kişilere araştırmacı tarafından yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Anketlerden elde edilen verilerin frekans ve yüzde değerlerine ilişkin dağılımları SPSS 20.0 paket programında değerlendirilerek tablolar haline getirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde ölçme aracından elde edilen verilere ve bu verilerin açıklamalarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik değişkenlere ilişkin bilgileri

	Değişkenler	n	%
Cinsiyet	Erkek	116	38.7
	Kadın	184	61.3
Yaş	18-21 Yaş	229	76.3
	22-25 Yaş	49	16.3
	25 ve üstü Yaş	22	7.4
Bölüm	Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	145	48.3
	Eğitim Fakültesi	155	51.7
Anne eğitim durumu	Okur Yazar Değil	9	3.0
	İlkokul	142	47.3
	Ortaokul	45	15.0
	Lise	83	27.7
	Üniversite	20	6.7
	Yüksek Lisans	1	0.3
Baba eğitim durumu	Okur Yazar Değil	4	1.3
	İlkokul	86	28.7
	Ortaokul	63	21.0
	Lise	100	33.3
	Üniversite	45	15.0
Gelir durumu	Yüksek Lisans	2	0.7
	100-300 TL	46	15.3
	301-500 TL	89	29.7
	501-750 TL	62	20.7
	751-1000 TL	46	15.3
	1001-Üstü TL	57	19.0
Mezun olduğu lise türü	Özel lise	10	3.3
	Düz lise	110	36.7
	Anadolu lise	121	40.3
	Süper lise	9	3.0
	Meslek lise	50	16.7
	Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların 184'ü (%61.3) kadın, 116'sı (%38.7) erkek öğrenci grubundan oluşmaktadır. Katılımcıların 229'u (%76.3) 21 yaş ve altı, 49'u (%16.3) 22-25 yaş arası, 22'si (%7.4) 25 ve üstü yaş arası öğrencilerden meydana gelmektedir. Ayrıca katılımcıların 145'i (%48.3) beden eğitimi ve spor yüksekokulu 155'i (%51.7) ise eğitim

fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Katılımcıların anne eğitim durumuna göre, 9'u (%3) okur yazar değil, 142'si (%47.3) ilkokul, 45'i (%15) ortaokul, 83'ü (%27.7) lise, 20'si (%6.7) üniversite, 1'i (%0.3) yüksek lisans eğitim durumuna sahip öğrenci grubundan oluşmaktadır. Katılımcıların baba eğitim durumuna göre dağılımları incelendiğinde 4'ü (%1.3) okur yazar değil, 86'sı (%28.7) ilkokul, 63'ü (%21) ortaokul, 100'ü (%33.3) lise, 45'i (%15) üniversite ve 2'si (%0.7) ise yüksek lisans eğitimi mezunu oldukları tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların 46'sı (%15.3) 100-300 TL, 89'u (%29.7) 301-500 TL, 62'si (%20.7) 501-750 TL, 46'sı (%15.3) 751-1000 TL ve 57'si (%19) de 1001- üstü aylık gelire sahip oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılanların 10'u (%3.3) özel lise, 110'u (%36.7) düz lise, 121'i (%40.3) anadolu lisesi, 9'u (%3) süper lise ve 50'si (%16.7) meslek lisesinden mezun oldukları görülmüştür.

Tablo 2. Katılımcıların anne, baba ve kardeşinin spor yapma durumuna göre dağılımı

Değişken	Anne		Baba		Kardeş	
	n	%	n	%	n	%
Evet, düzenli olarak spor yapıyor	21	7.0	33	11.0	75	25.0
Hayır, spor yapmıyor	193	64.3	195	65.0	106	35.3
Arada sıra spor yapıyor	86	28.7	72	24.0	119	39.7
Toplam	300	100	300	100	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların annelerinin 21'i (%7) düzenli olarak spor yaptığını ifade ederken; 193'ü (%64.3) spor yapmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, 86'sı da (%28.7) arada sıra spor yaptıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların babalarının 33'ü (%11) düzenli olarak spor yaparken; 195'i (%65) spor yapmadığını, 72'si de (%24) arada sırada spor yaptıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan katılımcıların kardeşlerinin 75'i (%25) düzenli olarak spor yaparken 106'sı (%35.3) spor yapmadığını, 119'u (%39.7) da arada sıra spor yaptıklarını belirtmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların en uzun yaşadığı yere göre dağılımı

Değişken	n	%
Köy	21	7.0
Belde	25	8.3
İlçe	86	28.7
Kent	34	11.3
Büyük Kent	134	44.7
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların 21'i (%7) köyde, 25'i (%8.3) beldede, 86'sı (%28.7) ilçede, 34'ü (%11.3) kentte ve 134'ü (%44.7) büyük kentte yaşadıkları görülmüştür.

Tablo 4. Katılımcıların çocukluk çağında sporla ilgilenmesine göre dağılımı

Değişken	n	%
Evet	266	88.7
Hayır	34	11.3
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların 266'sı (%88.7) evet, 34'ü (%11.3) hayır cevabını vermiştir.

Tablo 5. Katılımcıların sportif etkinliklere hangi nedenle katılmasına göre dağılımı

Değişkenler	n	%
Kilo vermek için	65	21.7
Monotonluktan kurtulmak	71	23.7
Ev ortamından uzaklaşmak için	8	2.7
Sağlıklı bir yaşam için	101	33.7
Değişik arkadaş grupları edinmek için	1	0.3
Sporla başarı kazanmak için	54	18.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların sportif etkinliklere katılmasında en fazla vurgulanan ifade 101 (%33.7) ile sağlıklı bir yaşam için, en az vurgulanan ifade ise 1 (%0.3) ile değişik arkadaş grupları edinmek şeklinde olmuştur.

Tablo 6. Katılımcıların beden eğitimi derslerinde egzersizin önemi ve gereğine ilişkin yeterli bilgiyi almalarına göre dağılımı

Değişken	n	%
Evet	136	45.3
Hayır	164	54.7
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların 136'sı (%45.3) evet, 164'ü (%54.7) hayır cevabını vermiştir.

Tablo 7. Katılımcıların spor yapma durumuna göre dağılımı

Değişken	n	%
Evet	101	33.7
Hayır	85	28.3
Ara sıra spor yapıyorum	114	38.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların 101'i (%33.7) evet, 85'i (%28.3) hayır ve 114'ü (%38) de arada sırada spor yaptığını belirtmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların hangi düzeyde spor yapmasına göre dağılımı

Değişken	n	%
Okul takımında oynuyorum	12	4.0
Kulüpte spor yapıyorum	52	17.3
Sağlık için spor yapıyorum	170	56.7
Eğlence için spor yapıyorum	66	22.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların 170'i (%56.7) sağlık için, 12'si (%4) ise okul takımında oynadığı için spor yaptığını belirtmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların tercih ettikleri spor dallarına göre dağılımı

Değişken	n	%
Basketbol	42	14.0
Futbol	53	17.7
Voleybol	65	21.7
Atletizm	10	3.3
Güreş	13	4.3
Tenis	7	2.3
Badminton	3	1.0
Hentbol	3	1.0
Başka varsa yazınız	104	34.7
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların en fazla 104 (%34.7) ile başka varsa yazınız, en az ise 3 (%1) ile badminton ve hentbol branşını tercih ettiği görülmüştür.

Tablo 10. Katılımcıların tercih edilen spor branşını hangi sıklıkla yaptığına göre dağılımı

Değişken	n	%
Hiç yapmayanlar	43	14.3
1 gün – 2 saat	49	16.3
1 gün – 3 saat	29	8.0
1 gün – 4 saat	3	1.0
2 gün – 2 saat	32	10.7
2 gün - 3 saat	14	4.7
2 gün - 7 saat	5	1.7
3 gün - 1 saat	15	5.0
3 gün – 2 saat	21	7.0
3 gün – 5 saat	11	3.7
4 gün – 1 saat	15	5.0
4 gün – 2 saat	19	6.3
4 gün – 5 saat	3	1.0
5 gün - 1 saat	20	6.7
5 gün - 2 saat	17	5.7
6 gün - 1 saat	9	3.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların 49'u (%16.3) tercih ettikleri spor branşını yapma sıklığını en fazla 1 gün 2 saat, 3 (%1) katılımcı ise 1 gün - 4 saat ve 4 gün - 5 saat şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların ne kadar süredir spor yapmasına göre dağılımı

Değişken	n	%
Hiç yapmıyor	24	8.0
Bir yıl	74	24.7
İki yıl	31	10.3
Üç ile beş yıl arası	38	12.7
Beş yıl ve üstü	133	44.3
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar en fazla 133 (%44.3) ile beş yıl ve üstü, en az ise 24 (%8) ile hiç yapmıyorum şeklinde belirtmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların sporu hangi amaçla yaptığına göre dağılımı

Değişken	n	%
Kilo vermek için	43	14.3
Monotonluktan kurtulmak için	49	16.3
Ev ortamından uzaklaşmak için	29	8.0
Sağlıklı bir yaşam için	3	1.0
Değişik arkadaş edinmek için	32	10.7
Sporda başarı kazanmak için	14	4.7
Kilo vermek için - Ev ortamından uzaklaşmak için	5	1.7
Kilo vermek için – Değişik arkadaşlar edinmek için- Sağlıklı bir yaşam için	15	5.0
Ev ortamından uzaklaşmak için – Kilo vermek için – Monotonluktan kurtulmak için	21	7.0
Ev ortamından uzaklaşmak için – Sağlıklı bir yaşam için – Değişik arkadaşlar edinmek için	11	3.7
Sağlıklı bir yaşam için – Monotonluktan kurtulmak için – Değişik arkadaş edinmek için	15	5.0
Kilo vermek için – Monotonluktan kurtulmak için – Sağlıklı bir yaşam için	19	6.3
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar spor yapma amacını en fazla 49 (%16.3) ile monotonluktan kurtulmak, en az ise 3 (%1) ile sağlıklı bir yaşam için olduğunu belirtmiştir.

Tablo 13. Katılımcıların spor faaliyetlerine katılma şekline göre dağılımı

Değişken	n	%
Arkadaşlarımın teşvikiyle	38	12.7
Ailemin yönlendirmesi ile	43	14.3
Kendi ilgi ve isteğimle	185	61.7
Tesadüfen katıldım	8	2.7
Beden eğitimi öğretmenim sayesinde	25	8.3
Başka varsa yazınız	1	.3
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların spor faaliyetlerine katılma şeklinin en çok 185 (%61.7) ile kendi ilgi ve isteği ile en az ise 1 (%0.3) ile başka varsa olduğu görülmüştür.

Tablo 14. Katılımcıların spor etkinliklerinin kendisine yarar sağladığını düşünme durumuna göre dağılımı

Değişkenler	n	%
Vücut hatlarım düzgünleşmeye başladı	58	19.3
Kendimi zinde hissediyorum	40	13.3
Yaşam kalitemi arttırdı	32	10.7
Kendimi yorgun hissediyorum	13	4.3
Yaşamım renklendi mutluluğum arttı	19	6.3
Başka varsa yazınız	16	5.3
Vücut hatlarım düzgünleşmeye başladı -Yaşam kalitem arttırdı - Kendimi yorgun hissediyorum	5	1.7
Vücut hatlarım düzgünleşmeye başladı -Kendimi yorgun hissediyorum- Kendimi zinde hissediyorum	18	6.0
Vücut hatlarım düzgünleşmeye başladı - Yaşamım renklendi mutluluğum arttı- Kendimi zinde hissediyorum	14	4.7
Vücut hatlarım düzgünleşmeye başladı - Başkaları varsa yazınız - Kendimi zinde hissediyorum	14	4.7
Vücut hatlarım düzgünleşmeye başladı - Kendimi zinde hissediyorum - Yaşam kalitemi arttırdı - Kendimi yorgun hissediyorum	34	11.3
Kendimi yorgun hissediyorum - Yaşam kalitemi arttırdı- Vücut hatlarım düzgünleşmeye başladı- Kendimi zinde hissediyorum	16	5.3
Kendimi yorgun hissediyorum - Yaşam kalitem arttırdı-Kendimi zinde hissediyorum - Vücut hatlarım düzgünleşmeye başladı	21	7.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların spor etkinliklerinin kendisine en fazla 58 (%19.3) ile vücut hatlarının düzgünleşmeye başladığı en az ise 5 (%1.7) ile vücut hatlarının düzgünleşmeye başladığı -yaşam kalitesinin arttığı - kendini yorgun hissettiği şeklinde yarar sağladığını belirtmiştir.

Tablo 15. Katılımcıların küçük yaşlardan itibaren düzenli spor yapmayı isteme durumuna göre dağılımı

Değişken	n	%
Evet	284	94.7
Hayır	16	5.3
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların küçük yaşlardan itibaren düzenli spor yapmayı istemesinde 284'ü (%94.7) evet, 16'sı (%5.3) hayır şeklinde belirtmiştir.

Tablo 16. Katılımcıların yakınlarına spor yapmayı önermesine göre dağılımı

Değişken	n	%
Evet	286	95.3
Hayır	14	4.7
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar yakınlarına spor yapmayı önermesinde 286'sı (%95.3) evet, 14'ü (%4.7) hayır şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 17. Katılımcıların oturduğu semtte spor tesisinin olma durumuna göre dağılımı

Değişken	n	%
Evet	221	73.7
Hayır	79	26.3
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar oturduğu semtte spor yapmaya olanak sağlayacak spor tesisinin olmasını 221'i (%73.7) evet, 79'u (%26.3) hayır şeklinde belirtmiştir.

Tablo 18. Katılımcıların tesisten yararlanmamasına göre dağılımı

Değişken	n	%
Kullanım ücreti yüksek	46	15.3
Çalıştırıcı yok	109	36.3
Evime uzak ulaşamıyorum	63	21.0
İlgilendiğim spor branşında salon/saha yok	26	8.7
Zaman yok	56	18.7
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar tesisten yararlanmama sebeplerini en fazla 109 (%36.3) ile çalıştırıcı yok, en az ise 26 (%8.7) ile ilgilendiği spor branşında salon/saha yok şeklinde belirtmiştir.

Tablo 19. Katılımcıların yaşadığı semtin dışındaki spor tesislerini kullanmadurumuna göre dağılımı

Değişken	n	%
Hayır gitmiyorum	173	57.7
Arabamla gidiyorum	29	9.7
Otobüsle gidiyorum	44	14.7
Servisle gidiyorum	13	4.3
Yürüyerek gidiyorum	11	3.7
Evet gidiyorum	30	10.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar yaşadığı semt dışında bulunan spor tesislerine gitme durumunu en fazla 173 (%57.7) ile hayır, en az ise 11 (%3.7) ile yürüyerek şeklinde belirtmiştir.

Tablo 20. Katılımcıların sportif etkinliklere hangi ortamlarda katıldığına göre dağılımı

Değişken	n	%
Ailem ile	25	8.3
Arkadaş gurubumla	173	57.7
Yeni kişilerle oluşan guruplarla	24	8.0
Tek başıma	19	6.3
Fark etmez	59	19.7
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar sportif etkinliklere en çok 173 (%57.7) ile arkadaş gurubu ile, en az da 19 (% 6.3) ile tek başına katılmak istediğini belirtmiştir.

Tablo 21. Katılımcıların ders dışında bir işte çalışmasına göre dağılımı

Değişken	n	%
Evet	105	35.0
Hayır	195	65.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların 105'i (%35) evet 195'i (%65) hayır şeklinde bir işte ders dışı çalıştığını ifade etmiştir.

Tablo 22. Katılımcıların çalışıyorsanız haftada ...gün....saat olduğuna göre dağılımı

Değişken	n	%
2 gün 4 saat	48	16.0
2 gün 5 saat	12	4.0
3 gün 4 saat	11	3.7
3 gün 5 saat	15	5.0
3 gün 6 saat	93	31.0
4 gün 3 saat	121	40.3
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar haftada en fazla 121 (%40.3) ile 4 gün 3 saat, en az ise 11 (%3.7) ile 3 gün 4 saat çalıştığını belirtmiştir.

Tablo 23. Katılımcıların günlük ortalama derse girmesine göre dağılımı

Değişken	n	%
1 saat	18	6.0
2 saat	27	9.0
3 saat	41	13.7
4 saat	53	17.7
5 saat	48	16.0
6 saat	58	19.3
7 saat	16	5.3
8 saat ve üstü	39	13.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar derse girme durumunu günlük ortalama olarak en fazla 58 (%19.3) ile 6 saat, en az ise 16 (%5.3) ile 7 saat olarak ifade etmiştir.

Tablo 24. Katılımcıların spor yapmaya zaman ayırmasına göre dağılımı

Değişken	n	%
Gün aşırı 1'er saat ve üstü	35	11.7
Her gün 1 saat ve üstü	80	26.7
Haftada 2 defa 1'er saat	77	25.7
Haftada 1 defa 1 saat	54	18.0
Diğer	54	18.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar haftada en fazla 80 (%26.7) ile her gün 1 saat ve üstü, en az ise 35 (%11.7) ile gün aşırı 1'er saat ve üstü şeklinde spor yapmak için zaman ayırdığını belirtmiştir.

Tablo 25. Katılımcıların üniversitesinde spor etkinliğinin olmasına göre dağılımı

Değişken	n	%
Evet	137	45.7
Hayır	163	54.3
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar üniversitesinde spor etkinliğinin olmasını 137'si (%45.7) evet, 163'ü (%54.3) hayır şeklinde belirtmiştir.

Tablo 26. Katılımcıların cevabı evet ise hangi spor etkinliğine göre dağılımı

Değişken	n	%
Hiç birine katılmıyorum	163	54.3
Badminton	3	1.0
Basketbol	14	4.7
Dans	22	7.3
Jimnastik	3	1.0
Karate	1	0.3
Voleybol	10	3.3
Futbol	31	10.3
Atletizm	3	1.0
Hentbol	1	0.3
Güreş	1	0.3
Masa tenisi	6	2.0
Varsa başka yazınız	32	10.7
Dans - Hentbol - Atletizm	1	0.3
Karate - Voleybol - Atletizm	2	0.7
Badminton - Basketbol - Dans - Jimnastik	3	1.0
Badminton - Hentbol - Karate - Voleybol	1	0.3
Badminton - Dans - Voleybol - Karate - Futbol	3	1.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar en fazla 163 (% 54.3) ile hiçbir etkinliğin olmadığını, en az ise 1 (%0.3) ile karate, hentbol, güreş, dans - hentbol - atletizm ve badminton - hentbol - karate - voleybol şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 27. Katılımcıların bölümde spor etkinliği düzenlenmesi için yeterli antrenör veya beden eğitimi öğretmenin bulunmasına göre dağılımı

Değişken	n	%
Evet	88	29.3
Hayır	74	24.7
Fikrim yok	138	46.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar spor etkinliği düzenlenmesi için yeterli antrenör veya beden eğitimi öğretmeni bulunmasına, 88'i (%29.3) evet, 74'ü (%24.7) hayır ve 138'i (%46) de fikrim yok şeklinde cevap verdiği görülmüştür.

Tablo 28. Katılımcıların üniversitenizde düzenlenen sportif etkinlik çeşidinin yeterli olmasına göre dağılımı

Değişken	n	%
Evet	92	30.7
Hayır	208	69.3
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar üniversitesinde düzenlenen sportif etkinlik çeşidinin yeterli olmasını 92'si (%30.7) evet, 208'i (%69.3) hayır olarak belirtmiştir.

Tablo 29. Katılımcıların öğretim programında kaç kredi/saat beden eğitimi dersinin olmasına göre dağılımı

Değişken	n	%
Hiç yok	126	42.0
1 saat	16	5.3
2 saat	48	16.0
3 saat ve yukarısı	110	36.7
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcılar öğretim programında beden eğitimi dersinin en fazla 126 (%42) ile hiç yok, en az ise 16 (%5.3) ile 1 saat olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 30. Katılımcıların beden eğitimi dersinin yapılmasına göre dağılımı

Değişken	n	%
Hiç yapılmıyor	110	36.7
Ara sıra yapılıyor	73	24.3
Düzenli yapılıyor	117	39.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan katılımcıların 110'u (%36.7) beden eğitimi dersinin hiç yapılmadığını, 73'ü (%24.3) ara sıra yapıldığını ve 117'si (%39) ise düzenli yapıldığını ifade etmiştir.

TARTIŞMA

İnsan hayatında teknolojinin gelişmesiyle hızla artan hareketsizlik, kişilerin yaşam kalitesini önemli derecede etkilemektedir. Günümüzde yaşam kalitesini arttırmaya yönelik uygulanan sportif rekreatif aktivitelerin önemi gittikçe artmaktadır. Öğrencilerin sportif rekreatif aktivitelere düzenli katılımlarına yönelik ilgilerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan çalışma bu bağlamda hazırlanmıştır. Ayrıca; öğrencilerin cinsiyet, yaş, gelir düzeyleri, anne ve babalarının eğitim düzeylerine göre spora katılımları, yaşadıkları yerdeki ve okudukları okuldaki mevcut sportif tesislerin durumları, geçmiş spor yaşantıları, öğrencilerin ders

yükleri ve çalışma durumları, alışkanlıkları ve spora bakış açılarının sportif rekreasyon etkinliklerine olan ilgilerinde ve katılımlarında anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığı da araştırılmıştır.

Araştırmaya katılan 300 öğrenciden 226'sı (%88.7) çocukluk çağında spor yapıp aynı zamanda %45.3'ü beden eğitimi derslerinde sporla ilgili yeterli bilgi aldığını ve spor yapmaya devam ettiklerini belirtmişlerdir. Bu öğrencilerden %56.7'si sağlık için spor merkezlerinde, %22'si eğlence amaçlı olarak, %17.3'ü kulüplerde ve %4'ü de okul takımlarında spor yaptıklarını belirtmişlerdir. Spor faaliyetlerine katılım nedenlerinin ise sırasıyla; %12'si sağlıklı bir yaşam, %8.3'ü monotonluktan kurtulmak, %14.3'ü kilo vermek, %10.3'ü sporda başarı kazanmak, %3.3'ü değişik arkadaş grubu edinmek ve %12'si de ev ortamından kurtulmak için spor etkinliklerine katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında; üniversite öğrencilerinin hem sosyal, hem sportif hem de kültürel gelişimlerine katkı sağlayacak olan sportif rekreatif aktivitelere düzenli katılımlarına yönelik ilginin artırılmasının büyük önem taşıdığı söylenebilir. Öğrencilerin sportif rekreasyon etkinliklerine büyük oranda katılım sağlamasında öğrenim gördükleri okullardaki tesislerin varlığının önemli olduğu görülmüştür. İnsanların serbest zamanlarını etkin ve doğru uğraşlarla değerlendirmesi ayrı bir eğitim gerektirdiğinden bu eğitimin serbest zaman eğitimi almış ve alanında kendini en iyi şekilde yetiştirmiş kişiler tarafından verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Terzioğlu ve Yazıcı (2003), üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarını değerlendirme anlayış ve alışkanlıkları ile ilgili yaptıkları çalışmada, öğrencilerin serbest zamanlarının çok fazla olduğunu, fakat bu zamanı çok etkin değerlendiremedikleri; aynı zamanda öğrencilerin serbest zaman ve sporu bedensel ve zihinsel gelişim aracı olarak görerek hareket ettiklerini ifade etmişlerdir. Üniversitelerde eğitim ve rekreasyon etkinlikleri birbirinden ayrı düşünülmemesi gerektiği ve rekreasyon faaliyetlerinin de eğitimin bir parçası olarak kabul edilmesinin öğrencilerin psikolojik, sosyal ve kültürel gelişimlerine büyük destek olacağı belirtilmektedir (Dawer ve Pangraz, 1975). Alparslan ve Kılıcıgil (2005) tarafından Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin sosyo kültürel yapı - meslek seçimi ilişkisinin belirlenmesine yönelik yapılan çalışmada öğrencilerin anne eğitim durumunun %25.25'inin ve baba eğitim durumunun %37.37'sinin lise olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, Önder (2003) öğrencilerin rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesine yönelik yapmış olduğu çalışmada da öğrencilerin anne eğitim durumunun %23'ünün lise, baba eğitim durumunun ise %32.82'sinin üniversite mezunu olduğu ifade etmektedir.

Gökalp (2007) yapmış olduğu çalışmada, gençlerin yarıdan fazlası (%58.6) fırsat buldukça spor yaptığını ve yaklaşık yarısı (%48.4) daha önce bir spor branşıyla uğraştıklarını ve gençlerin %17.9'u basketbol, %28.5'i futbol, %25.1'i voleyboldan hoşlandıklarını belirtmiştir. Ayrıca Haase, Stappoe, Sallis ve Wardle (2004) üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarında katıldıkları fiziksel aktiviteleri belirlemek için yaptıkları çalışmada, öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılım sıklığı ile katılımdan bekledikleri sağlıkla ilgili oluşan fayda arasında önemli bir ilişki olduğu bulunmuştur. Aydoğan ve Aral (2007) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin %52'sinin üniversitede serbest zaman değerlendirme çalışmaları için yeterli imkan bulamadığını belirtmiştir. Arıkan ve Özkökeli'nin (2002) yaptığı çalışmada polis akademisi öğrencilerinin %16.5'inin sosyal ve

sportif tesislerin, %13.5'inin ise akademide düzenlenen sportif organizasyonların artırılması gerektiğini belirttiklerini ifade etmiştir. Soyer ve Can'ın (2003) yaptığı çalışmada, üniversite öğrencilerinin çok istedikleri halde çeşitli nedenlerden dolayı serbest zaman faaliyetlerine ve sportif aktivitelere katılmadıkları ifade edilmiştir.

Düzenli (2010), sosyalleşmeye yönelik yapılan serbest zaman etkinliklerinin gençlerde hem sosyal ilişkilerin artmasına hem de ruhsal gelişime büyük oranda destek olduğunu belirtmektedir. Abd-Latif vd., (2017) tarafından yapılan çalışmada, gençlerin serbest zamanlarında fiziksel aktivitelere katılım düzeyini arttırmak için etkinliklerin kalitesinin, yönlendirme şeklinin, kullanılan materyallerin, tesislerin ve etkinlikleri yönetecek olan uzmanların bilgi düzeyinin çok önemli olduğunu belirtmiştir. Villarruel vd.'nin (2001) yaptığı araştırmada, öğrencilerin ders dışı yaptığı serbest zaman aktivitelerinin sosyal yaşamda büyük katkı sağlamanın yanı sıra hem zamanı daha etkin kullanmalarında hem de bu zamanı doğru yönetmelerinde ve kendi ilgilerine yönelik faaliyetleri belirlemede son derece önemli olduğu vurgulanmıştır. Clark'ın (2008) yapmış olduğu çalışmada, bireylerin küçük yaşlardan itibaren düzenli sportif rekreatif faaliyetlere katılmasının motorsal, sosyal, fiziksel ve ruhsal gelişim başta olmak üzere tüm gelişimlere destek olduğu belirtilmektedir. Rekreatif amaçlı yapılan etkinlikler bireylere yeni beceriler öğrenme ile birlikte başarı ve başarısızlıkları adına yeni yollar bulmaları için harika olanaklar sağlayabilmektedir (Ekinci vd., 2014).

Sonuç olarak, üniversite yerleşkelerindeki sportif rekreasyon faaliyetlerine öğrencilerin gönüllü katılım sağlanması, faaliyetlerden zevk duyulması hatta aktif katılım sağlanmasa bile izleyici olarak keyif vermesi için çeşitlendirilmesi yararlı olacaktır. Ayrıca, serbest zaman eğitiminin anlamının bilinmesinin sağlıklı ve kaliteli yaşayan bir toplumun oluşturulmasında önemli bir yaşam şekli olduğu söylenebilir. Dolayısıyla üniversite yerleşkelerinde yapılandırılmış çevreyle ilişkilenen her türlü sportif rekreatif faaliyetlerin serbest zaman etkinliği özelliklerini taşıması yanında herkesin katılımına açık olması ve bu etkinliklerin programlanırken öncelikle ihtiyaç analizinin yapılması ve uygulandıktan sonra değerlendirme süreçleri sonrasında elde edilen değerlerle önceden belirlenen ölçütler arasında bir fark oluşmuş ise bunun geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Abd-Latif, R., Nor, M. M., Omar-Fauzee, M. S., & Ahmad, A. R. (2017). Influence of recreational facilities among adolescents towards leisure time physical activity (LTPA). *Asian Journal of Environment-Behaviour Studies*, 2(4), 65-73.
- Alparslan T. ve Kılıçgil, E. (2005). Ankara üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyo kültürel yapı - meslek seçimi ilişkisi, *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, III (1), 17-26.
- Arıkan, Y. ve Özkökeli, N. (2002). Polis akademisi öğrencilerinin serbest zaman faaliyetleri üzerine bir araştırma. *Polis Bilimleri Dergisi*, 4(1-2), 157-170.
- Aydoğan, Y. ve Aral, N. (2007). Ankara üniversitesi ev ekonomisi yüksekokulu öğrencilerinin serbest zamanlarını değerlendirme durumlarının incelenmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 173, 125-136.
- Bingöl, D. (2016). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınevi.

Turhan, A., Akdeniz, H., ve Bayazıt, B. (2018). Öğrencilerin sportif rekreatif aktivitelere düzenli katılımlarına yönelik ilgilerinin değerlendirilmesi (Kocaeli Üniversitesi örneği). *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 106-121.

Clark, W. (2008). Kids' sports. *Canadian Social Trends*, 85, 54-61.

Dawer, P.W. & Pangraz, R.P. (1975). *Dynamic physical education for elementary school children*. 4 th Edition, Washington: Burgess Publishing Company.

Düzenli, T. (2010). *Kampüs açık mekân olanaklarının gençlerin psikososyal yapısına bağlı olarak incelenmesi: karadeniz teknik üniversitesi kanuni kampüsü örneği*. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Ekinci, N. E., Kalkavan, A., Üstün, Ü. D., ve Gündüz, B. (2014). Üniversite öğrencilerinin sportif ve sportif olmayan rekreatif etkinliklere katılımlarına engel olabilecek unsurların incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-13.

Ergül, K. (2008). Üniversite gençliğinin sportif rekreasyon etkinliklerine yönelik ilgileri ve katılma düzeylerinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Gibson, J. L., Ivancevich, J. M., Donnelly, J. H. & Konopaske, R. (2012). *Organizations - Behavior - Structure - Processes*. New York: McGraw-Hill.

Gökalp, H. (2007). Gençliğin boş zamanlarını değerlendirmesinde spor faaliyetlerinin yeri ve önemi (Tunceli ili örneği). Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Haase, A., Staptoe, A., Sallis, J., F. & Wardle, J. (2004). Leisure time physical activity in university students from 23 countries: associations with health beliefs, risk awareness and national economic development, *Preventive Medicine*, 39, 182-190.

Jenny, H.J. (1956). *Introduction to recreation education*. Philadelphia: W.B. Saunders and Company.

Kraus, R.G. (1985). *Recreation program planning today*. London: Scott, Foresman and Company.

Kuzgun, Y. (2000). *Meslek danışmanlığı kuramlar uygulamalar*. Ankara: Nobel Yayınları.

Yerlisu Lapa, T., ve Ağyar, E. (2012). Üniversite öğrencilerinin serbest zaman katılımlarına göre algılanan özgürlük. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 23(1), 24-33.

Ozankaya, Ö. (1981). *Toplumbilim terimleri sözlüğü*. 2. Baskı. Ankara: TDK Yayını.

Önder, S. (2003). Selçuk üniversitesi öğrencilerinin rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi üzerinden bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 32(17), 31-38.

Pala, A. ve Kolayış, H. (2012). Farklı bölgelere göre 11-15 yaş grubu çocukların rekreatif faaliyetlerinin karşılaştırılması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 1007-1016.

Sayiner, Ü. (1973). *Serbest zaman ve serbest zaman eğitimi*. Ankara: Gençlik Lideri El Kitabı, GSGM Yayını.

Sevil, T., Şimşek, K. Y., Katırcı, H., Çelik, O., Çeliksöy, M. A. ve Kocaekşi, S. (2012). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

Soyer, F., ve Can, Y. (2003). Üniversite öğrencilerinin serbest zaman alışkanlıkları ve sportif eğilimlerinin mesleki yönelişlerine göre karşılaştırılması. 1.Gençlik Serbest Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Ankara, 102-120.

Soyer, F., Yıldız, N. O., Demirel, D. H., Serdar, E., Demirel, M., Ayhan, C., ve Demirhan, O. (2017). Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılımlarına engel teşkil eden faktörler ile katılımcıların yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 2035-2046.

Temir, Ö., ve Gürbüz, B. (2012). *Rekreasyonel aktivitelere katılımın önündeki engellerin incelenmesi*. I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi. Antalya.

Terzioğlu, A., ve Yazıcı, M. (2003). Üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarını değerlendirme anlayış ve alışkanlıkları (ataturk üniversitesi örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 11-31.

Villarruel, F., Perkins, D., Borden, L., Carlton-Hug, A., Stone, M., & Keith, J. (2001). Community youth development: a plan for action. *School Community Journal*, 11, 39-56.